

lig Situation, undertiden for at give Plads for nye Eksperimenter, som man ønskede prøvet gennem Brug her i Tinget, f. Eks. Forholdstalsvalgmaaden, eller for at indføre en Nyordning som Talerstolen, og ikke sjældent for at stoppe Huller, der var opdagede.

Den gældende Forretningsorden er altsaa blevet sammenføjlet af Mænd i langt fra hinanden fjernede Perioder, hvis Tid og Opfattelse nødvendigvis maatte afspejle sig i den, og derved har den faaet et meget uensartet og broget Præg: snart er den knap i sin Udtryksform, snart er den bred, og baade Anordningen af Stofet og selve Bestemmelserne og Sproget er yderst vekslende. Den har tilsat sin oprindelige Holdning og ikke faaet nogen ny, og den har tabt sin Overskuelighed. Undertiden i alt Fald hændte det ogsaa, at naar man skulde stoppe et Hul med en Lap, kom den ikke til at omfatte alt det, som den skulde dække over, eller den kom til at dække over for meget. Det hændte endogsaa, at Folketingets Forretningsorden kom til at forordne noget for Landstinget. Dette har gjort, at enhver, som skulde beskæftige sig med den i de senere Aar, har maattet finde den baade svær at manøvrere med og uklar paa flere Punkter. Da det saa blev nødvendigt paa Grund af den nye Grundlovs Vedtagelse igen at indføre en Række Forandringer i den gældende Forretningsorden, optog det da sidende Udvalg for Forretningsordenen — det var Udvalget fra 1915—16 — den Tanke til Drøftelse, om det ikke vilde være rigtigere nu at udarbejde en helt ny Forretningsorden paa det gamle Grundlag.

Jeg maa her have Lov til at indskyde en Bemærkning. Forud for indeværende Rigsdagssamling samledes en Del af de Medlemmer af den gamle Rigsdag, som havde været knyttede til eller haft Interesse for den gældende Forretningsorden, for at tilrettelægge det nødvendige til at kunne prøve Valgene straks efter Rigsdagssamlingens Begyndelse. Der opstod da den Tanke hos nogle, at Forretningsordenen helt var bortfaldet. Det blev derfor forsigtigvis foreslaaet den første Dag i Samlingen, at det udtrykkelig skulde fastslaas, at den gamle Forretningsorden gjaldt, indtil en ny var vedtaget. Jeg vil dog have Lov til at sige, at denne Anskuelse maa jeg personlig afgjort regne for at være en Misforstaaelse. Folketinget som Del af Lovgivningsmagten har intet Øjeblik været afbrudt siden Grundloven af 1849 traadte i Kraft. Hverken i 1855, 1863 eller 1866

i det 19de Aarhundrede eller nu i 1918 har der paa noget Tidspunkt været et tomt Rum med Hensyn til Folketingsinstitutionen; i al den Tid har der ogsaa været en gældende Forretningsorden, som bestod, indtil den afløstes, og som overtoges af ethvert nyt Folketing, uanset dets Sammensætning og Rettigheder, fra det umiddelbart foregaaende. Saaledes har da ogsaa Landstinget opfattet Forholdet med Hensyn til sin Forretningsorden.

Jeg maa saa vende tilbage til Samlingen 1915—16. Der var Enighed indenfor det dasiddende Udvalg om at gøre dette Spring i Udviklingen, at beholde Skelettet, men udarbejde et Udkast til en ny Udformning. Udvalget viste mig den Tillid at overdrage mig at gøre et Udkast til dette Udkast, og til en Begyndelse blev den nugældende Forretningsorden derfor af mig gennemgaaet Paragraf for Paragraf. Rigsdagens Bureauchef og Folketingssekretæren var saa venlige at deltage i dette Arbejde, som krævede en Række Møder, og jeg vil benytte Lejligheden til at udtale min oprigtige Tak for dette Medarbejderskab, som for Resten er fortsat lige til det sidste. Den Sagkundskab og den Erfaring, som begge de Herrer medbragte, har bidraget meget til, at Udkastet, trods den Endevenden af Bestemmelser undertiden Ord for Ord og ud fra alle mulige Synspunkter, som maatte foretages, er kommet saa helskindet igennem Drøftelsen baade i det dasiddende og i det nusiddende Forretningsordensudvalg, som sket er. Derefter gennemgik Udvalget i 1915—16 Udkastet Paragraf for Paragraf, og Resultatet blev det Forslag, som blev omdelt til Medlemmerne i 1915—16 den 1. September, og som har ligget til Grund for det Forslag til Beslutning, som jeg paa Udvalgets Vegne indbragte i denne Maaaned. Den Gang var Forhandlingerne i Udvalget allerede saa vidt tilendebragte, at man saa nogenlunde kunde se, hvilke Ændringer der vilde blive foreslaaet.

Hvad her foreligger, er altsaa et sammenhængende Hele. Det er fremgaaet af en fastholdt Tankegang, det er ensartet, og dets Bestemmelser er affattede saa vidt muligt i Nutidens Sprog og Sætningsføjning. De Understregninger, der er foretagne i de Eksemplarer, som omdeltes til Medlemmerne af dette Ting for at gøre opmærksom paa, hvad nyt der er indføjlet, angiver selvfølgelig ikke alle Ændringer, thi man kan ikke deraf se, hvad der er udeladt, hvad der er sammentrængt, og hvad der er omfor-